

Abstrakt

Tématem této diplomové práce je historický vývoj frekvence a funkcí vytýkacích konstrukcí v akademických textech z oblasti humanitních a přírodních věd v letech 1800-2019. Biber a Grayové (Biber & Gray 2016) poukázali na změny ve vývoji *gramatické komplexity* v odborném stylu, jmenovitě na vztah mezi *gramatickou komplexitou v rámci klauze a substantivní fráze* ve vztahu k explicitnosti. Na těchto poznatcích je založena hypotéza diplomové práce, že frekvence výskytu vytýkacích konstrukcí bude v průběhu 20. století klesat jak v humanitních, tak přírodních vědách, s tím, že rychlejší a znatelnější bude tento pokles v rámci věd přírodních. Teoretická část práce obsahuje obecný popis vytýkacích konstrukcí ze syntaktického a sémantického hlediska, společně s popisem *aktuálního členění větného* a rozdílu mezi kontextově nezapojenou a zapojenou částí výpovědi, protože dalším cílem práce je zkoumat historický vývoj funkcí vytýkacích konstrukcí.

Empirická část se zabývá analýzou korpusu sestávajícího ze 170 textů, které reprezentují období mezi lety 1800-2019. Empirická část je rozdělena do sekcí podle toho, jak se data z daného období podobají, co se týká frekvence vytýkacích konstrukcí. Analýza dat potvrzuje, že očekávaný pokles frekvence vytýkacích konstrukcí je zjevný v případě přírodních věd, avšak ve vědách humanitních se od sebe jednotlivé texty frekvencí vytýkacích konstrukcí natolik liší, že není možné dojít k žádnému jasnému závěru. Zdá se, že vzorek textů z oblasti humanitních věd by musel být pro tyto účely větší. Kvalitativní analýza ukazuje, že v průběhu 19. století převažovaly v obou žánrech akademických textů vytýkací konstrukce typu „Informative-Presupposition“. Zatímco v humanitních vědách k žádné změně nedošlo, ve vědách přírodních v průběhu 20. století vytýkací konstrukce zcela vymizely. V datech z 21. století byly v přírodních vědách nalezeny dva případy vytýkacích konstrukcí, oba typu „Stressed-Focus.“

Klíčová slova: vytýkací konstrukce, gramatická komplexita, odborný styl, vývoj frekvence